

A Magyarország és Németország közötti kapcsolatok

Tartalom

[Németország az unió meghatározó szereplője](#) 1

[A legfontosabb termék-külkereskedelmi partnerünk Németország](#) 3

[A bérmunkából keletkezik a legnagyobb aktívum a szolgáltatás-külkereskedelemben](#) 4

[Németország hazánk legjelentősebb befektetője](#) 6

[A német leányvállalatok jelentős tényezői a magyar gazdasági teljesítménynek](#) 6

[A német hallgatók elsősorban osztatlan képzésen tanulnak](#) 7

[Leértékelődött a forint az euróval szemben](#) 7

[Fontosabb mutatók](#) 8

Magyarország és Németország között erős gazdasági és társadalmi kapcsolatok alakultak ki, amelyeket a 2008-2009. évi gazdasági válságot követő gazdasági folyamatok számos területen tovább mélyítettek. Napjainkban Németország hazánk legfontosabb külgazdasági partnere. Az export és az import területén egyaránt Németországgal bonyolítjuk a legnagyobb értékű áruforgalmat, a termék-külkereskedelem többlete 2015-ben 3,2 milliárd eurót tett ki. A magyar vállalatok által realizált hozzáadott érték 15%-át német leányvállalatok állították elő.¹

Németország az unió meghatározó szereplője

Németország az Európai Unió legnépesebb állama, 2016. január 1-jén 82,2 millióan éltek a területén. Kontinensünk sűrűn lakott országai közé tartozik, átlagos népsűrűsége 227 fő négyzetkilométerenként, közel duplája az uniós átlagnak (117 fő/km²). Az elmúlt 55 évben a népesség száma 13%-kal emelkedett, úgy, hogy a teljes termékenységi arányszám² értéke évtizedek óta a reprodukciót biztosító 2,1 alatt van, és az ezredforduló óta 2014-ben volt a legmagasabb (1,47). A népesség gyarapodásának forrása a bevándorlás.

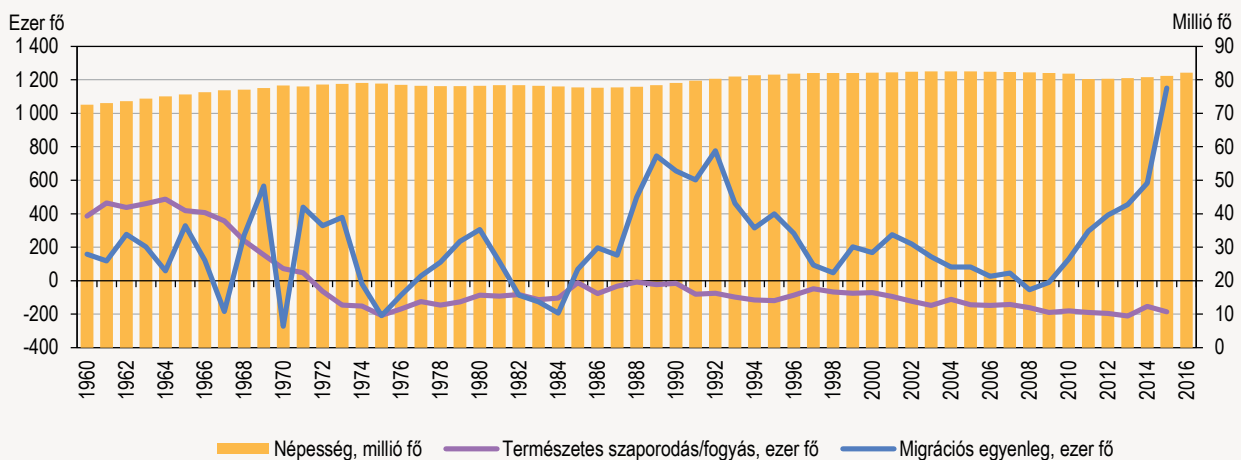
A társadalom öregedése – hasonlóan más fejlett országokhoz – Németországban is az egyik legfontosabb demográfiai kihívás. A tartósan alacsony termékenység és a várható élettartam emelkedésének hatására a gyermekkorúak aránya csökken, az idősebb korosztályoké nő, így a csökkenő aktív korosztályokra jelentős eltartási teher nehezedik. Németországban a 64 évnél idősebbek aránya 2015-ben 21, a 15 évnél fiatalabbak aránya 13%, míg az uniós átlag 19, illetve 16% volt.

Németországban kevesebben vannak kitéve a jövedelmi szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának (20%), mint az unió egészében (24%) vagy Magyarországon (28%). A nem német állampolgárságú, 18 éves és ennél idősebb lakosság körében ez az arány jóval magasabb (31%). A 16 évesnél fiatalabbak körében valamivel kevesebben (19%) élnek szegénységben vagy vannak kitéve a társadalmi kirekesztődés kockázatának, szemben az uniós (27%) vagy a magyar (36%) átlaggal.

A Német Statisztikai Hivatal (Destatis) adatai szerint 2015 végén több mint 9 millió külföldi állampolgár élt az országban. A legtöbben közülük Törökországból (1,5 millió), a korábbi Jugoszlávia területéről (1 millió 114 ezer) és Lengyelországból (741 ezer) érkeztek.

1. ábra

Németország* főbb népmozgalmi jellemzői

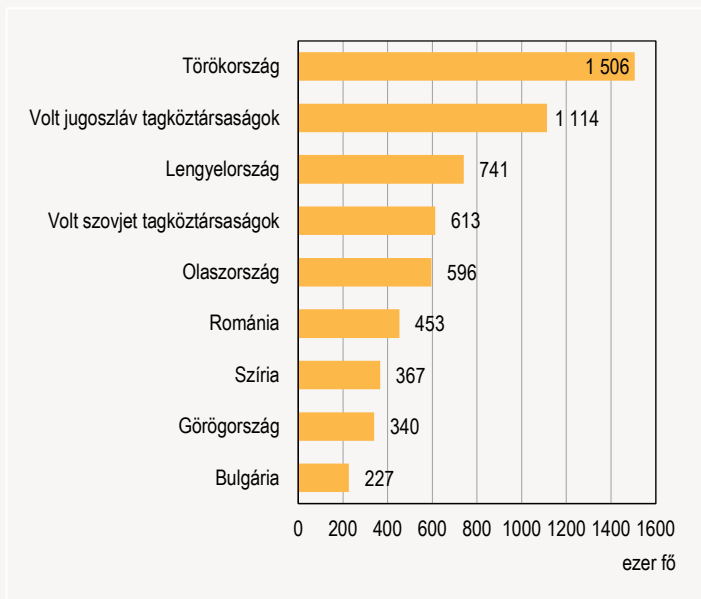

* 1990 előtt az NSZK és az NDK együttes adatai szerepelnek.
Forrás: az Eurostat adatbázisa.

¹ A Magyarország és Németország közötti, 2010 előtti gazdasági kapcsolatokat [A magyar-német gazdasági kapcsolatok főbb jellemzői](#) című kiadványunk részletezi.
² A teljes termékenységi arányszám azt fejezi ki, hogy egy nő élete során mennyi gyermeket hozna világra, amennyiben az adott év termékenységi viszonyai tartósak lennének. A népesség utánpótlása abban az esetben biztosított, ha a mutató 2,1 körül van.

A legnagyobb lélekszámban jelen levő külföldi állampolgárok Németország lakosságában 2015 végén

2. ábra

Forrás: a Destatis adatbázisa.

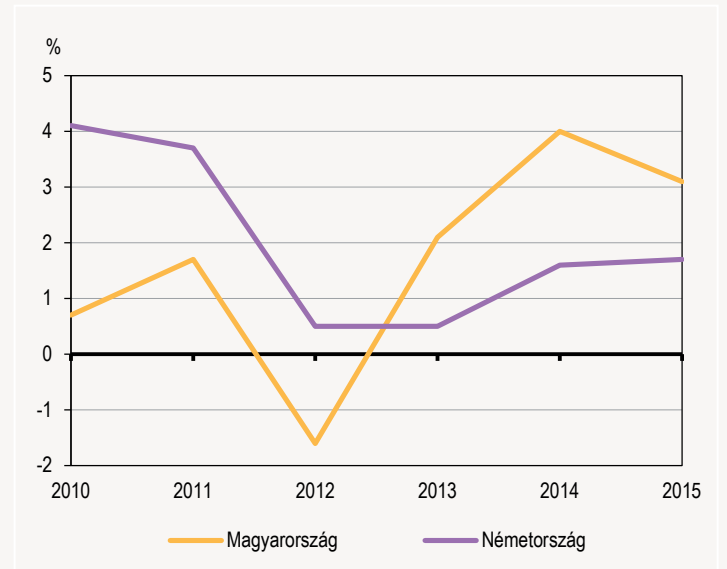
Az 1980-as évektől kezdődően elindult a német nemzetiségűeknek az NSZK-ba áramlása Kelet-Európából, aminek a Szovjetunió felbomlása, a kelet-európai átrendeződés és Németország újraegyesítése további lökést adott. A bevándorlók elsősorban a Szovjetunió, Lengyelország és Románia területéről érkeztek, és mivel 2 év nyugat-németországi tartózkodás után állampolgárságot kaptak, a hivatalos bevándorlási statisztikákban nem jelentek meg. Egyenletesen elosztva települtek le, és nagy részük ma is beszéli korábbi hazája nyelvét.

Németország nemcsak az unió legnépesebb országa, hanem a legnagyobb nemzetgazdasága is. 2015-ben az uniós **gazdasági teljesítmény** több mint 20%-át adta. Jelentős gazdasági súlya mellett Németország az EU egyik gazdaságilag legfejlettebb tagországa 2015-ben az egy főre jutó GDP – vásárlóerő-paritáson számolva – 25%-kal meghaladta az uniós átlagot, ezzel Németország az 5. helyet foglalta el a tagállamok rangsorában. 2010 és 2015 között a német gazdaság folyamatosan bővült, amivel az uniós gazdasági növekedés egyik motorjának bizonyult. 2015-ben a GDP volumene az egy évvel korábnál 1,7, a 2010. évinél 8,2%-kal több volt. (Magyarország bruttó hozzáadott terméke 2015-ben 9,7%-kal volt nagyobb a 2010. évihez képest.) A német gazdasági konjunktúra stabil költségvetéssel és rekordalacsony szintre süllyedő munkanélküliséggel párosult. A kormányzati szektor egyenlege 2014-ben és 2015-ben már többletet mutatott, és 2010–2015 között a kormányzati szektor bruttó

adóssága a GDP arányában 9,8 százalékponttal, 71,2%-ra csökkent. A magyar ipari termékek egyik fontos felvevőpiacának számító német ipari termelés 2015-ben 8,8%-kal meghaladta a 2010. évi szintet.

3. ábra

A GDP volumenváltozása (az előző évhez képest)

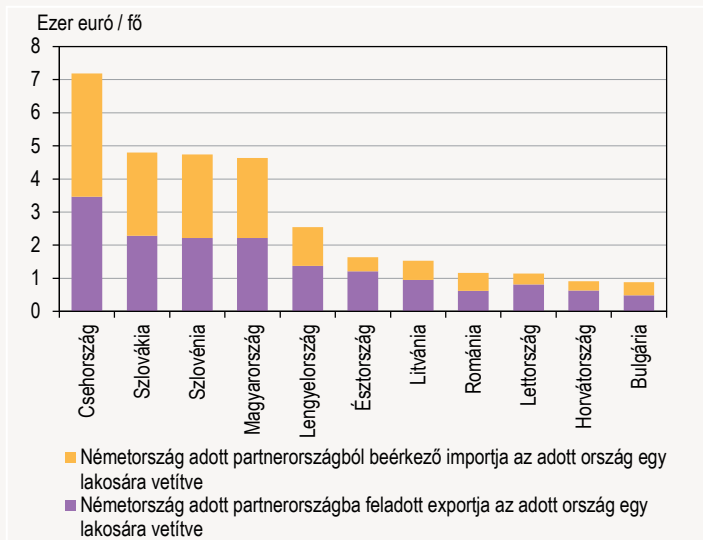
Forrás: az Eurostat adatbázisa.

A német gazdaság külkereskedelme évek óta jelentős többletet realizál, 2015-ben az aktívum a GDP 7,6%-át tette ki. Ez az elmúlt években az egyik jelentős forrása volt a gazdasági növekedésnek. Németország 2015-ben – Kínát és az Egyesült Államokat követően – a világ harmadik legnagyobb termékexportőre volt.³ A Destatis nem végleges, 2015-re vonatkozó adatai szerint Németország külkereskedelmi mérlege 248 milliárd eurós aktívumot mutat, partnerei háromnegyede esetében többlet keletkezett, a legnagyobb az Egyesült Államokkal. A hazánkkal lebonyolított kereskedelme magyar exporttöbbletet mutat, deficitjük összege mindössze a világ tíz országa esetében volt nagyobb a magyarnál (a legjelentősebb hiányuk Kínával szemben alakult ki). Magyarország 2015-ben a 15. legfontosabb exportpiaca volt Németországnak, míg az import-, valamint az összesített forgalom alapján összeállított rangsorukban a 14. helyezést sikerült elérnünk. Németország az újonnan csatlakozott kelet-közép-európai országok közül csupán a két keleti szomszédjával, Lengyelországgal, valamint Csehországgal bonyolított le a magyarnál jelentősebb értékű külkereskedelmi forgalmat 2015-ben. Az adott partnerország egy lakosára jutó forgalom alapján Magyarország a 4.; ebben a rangsorban Csehország, Szlovákia és Szlovénia található az első három helyen, utóbbi két ország relatív forgalma Magyarországéval azonos nagyságrendű (4. ábra).

³ Forrás: Világkereskedelmi Szervezet (WTO).

4. ábra

A kelet-közép-európai uniós tagországok egy főre jutó külkereskedelmi forgalma Németországgal, 2015

Forrás: a Destatis adatbázisa.

A legfontosabb termék-külkereskedelmi partnerünk Németország⁴

2015-ben a Németországba irányuló magyar **termékexport** értéke 24,6 milliárd euró volt, az onnan érkező import pedig 21,4 milliárd eurót tett ki. Németország a forgalom mindkét irányában valamivel több mint egynegyedével részesedik a forgalomból, amivel **magasan a legfontosabb kereskedelmi partnerünknek számít.** (Az importban második legfontosabb partnerünkkel, Ausztriával lebonyolított forgalom mindössze a negyedet jelentette a német relációra regisztráltak, míg az exportban második Románia esetében csupán ötödakkora volt a forgalom értéke, mint Németország vonatkozásában.) 2015. évi kivitelünk értéke 6,1, a behozatalé pedig 8,1%-kal meghaladta az előző évit. Az import nagyobb mértékű bővülése hatására az egyenleg romlott, a 3,2 milliárd eurós aktívum 193 millió euróval kevesebb volt a 2014. évinél.

A behozatalunkra **származási ország** szerinti adat is rendelkezésre áll. Eszerint 2015-ben a német származású importtermékek értéke 18,4 milliárd euró értékű volt, 3,0 milliárd euróval kevesebb, mint a Németországból ide szállítottaké.⁵ A nem német termékek jelentős értékben történő Magyarországra közvetítése Németország földrajzi helyzetével és a német vállalatok által nyújtott kedvező ár/érték arányú logisztikai szolgáltatásokkal (pl. vámkezelés) is magyarázható.

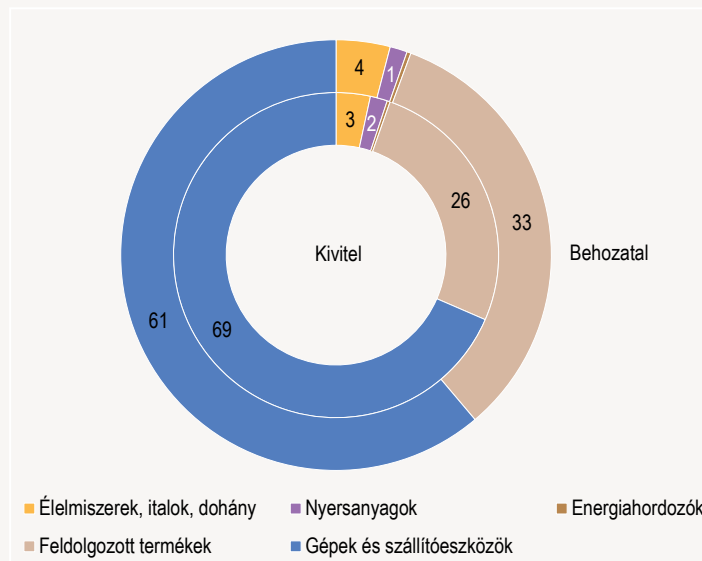
A **2010-es években** a Németországgal lebonyolított forgalom folyamatosan nőtt, az export 2015. évi euróértéke 37, az onnan érkező importé 35%-kal haladta meg a 2010. évit, amely növekedések 11 százalékponttal meghaladják a forgalom egészére kialakultakat. Az átlagosnál gyorsabb ütemű növekedés egy része ugyanakkor a 2008. évi, és meghatározóan a 2009. évi – a világgazdasági válsággal szorosan összefüggő – folyamatok korrekciójaként értékelhető, miután ezekben az években a német viszonylatú forgalmunk sokkal nagyobb mértékben esett vissza, mint a teljes keres-

kedelem. A Németországból érkező behozatalunk például csak 2013-ban haladta meg a 2007-es szintet, két évvel később, mint a teljes import. E folyamatok elsősorban a kereskedelem termékszerkezetével magyarázhatók: a német forgalomban magas a járműipari termékek aránya, ezt az iparágat pedig a válság súlyosan érintette.

Külkereskedelmünk **árufőcsoportos szerkezetét** vizsgálva megállapítható, hogy a Németországgal folytatott áruforgalomban lényegesen – 11–12 százalékponttal – magasabb a gépek és szállítóeszközök részesedése, mint a teljes exportot és importot tekintve. Az árufőcsoportok közül a legmagasabb feldolgozottsági fokú gépek és szállítóeszközök aránya német relációjú exportunkból 69, importunkból pedig 61% volt 2015-ben. (E magas arányok azt eredményezik, hogy a gép jellegű külkereskedelmünkben Németország a forgalom mindkét irányában 33%-kal részesedik.) A többi árufőcsoport kereskedelme a német forgalomban kisebb arányú, mint a teljesben. Jelentős különbség adódik például az agrár jellegű kivitelünket illetően: míg a 2015. évi teljes exportnak 7,3%-át jelentette az élelmiszerek, italok, dohánytermékek forgalma, addig a Németországba irányulóknak mindössze 3,4%-át. A német rendeltetésű energia jellegű kivitelünk aránya pedig 2015-ben már csak néhány ezreléket tett ki, miután 2010-hez képest az energiahordozók euróban számított exportértéke több mint kétharmadával visszaesett. Az energiahordozók az importban is hasonló arányt képviseltek, az árufőcsoportok közül a legnagyobb mértékben elmaradva a teljes forgalomra tapasztalt 8,2%-os részesedéstől. A német viszonylatban is második legnagyobb forgalmú árufőcsoport, a feldolgozott termékek a Németországba feladott exportunk valamivel több mint negyedét, importunknak pedig harmadát jelentették 2015-ben.

5. ábra

A Németországgal lebonyolított külkereskedelmi termékg forgalom árufőcsoportos szerkezete, 2015, %

A Németországgal folytatott külkereskedelmünk legfontosabb termékcsoportjait az 1. tábla tartalmazza. A legfontosabb termékeket a forgalom mindkét irányában az autóiipari termékek jelentik.

⁴ A termék-külkereskedelem elemzése a SITC-nomenklatúra szerint történt.

⁵ A Német Szövetségi Statisztikai Hivatal, a Destatis adata szerint 2015-ben a német export 19,4%-a esetében nem német származású termékeket szállítottak külföldre.

1. tábla

A legnagyobb forgalmú termékcsoportok a Németországgal lebonyolított külkereskedelemben, 2015

Export			Import		
a termékkör neve	a forgalom értéke, millió euró	a forgalom éves átlagos változása, 2011–2015, %	a termékkör neve	a forgalom értéke, millió euró	a forgalom éves átlagos változása, 2011–2015, %
Személygépkocsik és személyszállításra tervezett gépjárművek	3 493	+26,0	Alkatrészek és tartozékok gépjárművekhez	2 186	+16,6
Alkatrészek és tartozékok gépjárművekhez	2 189	+11,5	Belsőégésű motorok alkatrészei	1 261	+6,0
Kompressziós gyújtású belső égésű motor (dízel vagy féldízel)	1 626	+9,3	Integrált áramkör és mikroszerkezet	907	+1,9
Szikragyújtású belsőégésű motor	1 517	+2,1	Személygépkocsik és személyszállításra tervezett gépjárművek	808	-2,2
Kapcsolótábla, -panel, -doboz stb. elektromos vezérlésre, vagy elektromosság elosztására	798	+27,0	Erő- és nyomaték-átviteli berendezések	534	+3,0

A bérmunkából keletkezik a legnagyobb aktívum a szolgáltatás-külkereskedelemben

A **szolgáltatás-külkereskedelemben** a német viszonylatú exportbevételek 2015-ben 3,7 milliárd eurót, míg a kiadások 2,9 milliárdot tettek ki. Az egyenleg korábban nem tapasztalt nagyságú, 750 millió eurós aktívummal zárta az évet. Németország a szolgáltatások külkereskedelmében is a legfontosabb partnerünk, részesedése azonban elmarad a termékforgalomra tapasztalttól, miután a forgalom ötöde valósul meg ebben a viszonylatban. 2010-hez képest a Németországgal folytatott szolgáltatás-kereskedelem euróértéke a forgalom mindkét irányában 32%-kal nőtt. A növekedési ütem az exportot illetően szinte megegyezett a teljes forgalomra kialakulttal, az importban pedig számottevően, 14 százalékponttal meghaladta azt.

2015-ben Németország viszonylatában a **bérmunkából** származó bevétel a szolgáltatás-exportunk 21%-át tette ki, nagyobb arányt, mint ami a turizmusra vagy a szállításra alakult ki. Az aktív bérmunka⁶ a teljes termékforgalomhoz hasonlóan a német forgalomban is nagyobb jelentőségű, mint a passzív,⁷ következésképpen a bérmunka-szolgáltatási díjak egyenlege többletet mutat Magyarország számára. Németország viszonylatában 2015-ben 772 millió eurós aktívuma keletkezett hazánkban, ami a szolgáltatás-csoportok közül a legnagyobb összegű aktívum. A Németországba exportált bérmunkakésztermékek értéke 2015-ben egyébiránt 2,2 milliárd euró volt, ami a német rendeltetésű kivitel 9,1%-át jelentette, 2,2 százalékponttal magasabb arányt, mint ami a nem német rendeltetésű kivitelben alakult ki. A bérmunkakésztermék-kivitel legjelentősebb termékcsoportjai járműipari, elektronikai és információtechnológiai termékkörök voltak.

2015-ben a **turizusból** származó bevételeink 676 millió eurót, a kiadások pedig 242 millió eurót tettek ki, amely értékek 18, illetve 8,2%-os aránnyal részesedtek a Németországgal lebonyolított szolgáltatás-külkereskedelmi forgalomból.

2015-ben a **német állampolgárok** 3,0 millió alkalommal **érkeztek hazánkba**, és itt-tartózkodásuk során 202 milliárd forintot fordítottak termékek és szolgáltatások vásárlására. 2015-ben a hazánkba érkezők 6,1%-a volt német, akiktól az idegenforgalmi bevételek 13%-a származott. A német látogatók átlagos napi költsége nem kiemelkedő, az, hogy a bevételekből határozottan nagyobb arányban részesednek, mint a látogatások számából, annak a következménye, hogy tovább maradnak hazánkban, mint az átlagos látogató.

Német állampolgárok 2015-ben 16,0 millió napot töltöttek hazánkban, a kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma pedig 2,0 millió volt. Csakúgy, mint az összes külföldi látogató, a németek is Budapestet keresik fel a legnagyobb arányban. (A látogatások mintegy harmada irányul a fővárosba.) A németek körében – akik egyébként az átlagos látogatókhoz képest idősebbek – a Balaton még mindig sokkal népszerűbb, mint más állampolgárok esetében. Ebben a turisztikai régióban ugyanis a látogatásai mintegy ötöde valósult meg 2015-ben, ami közel kétszer akkora arány, mint ami az összes látogatóra jellemző. Az átlagosnál határozottan nagyobb népszerűségnek még a dél-dunántúli turisztikai régió örvend a német vendégek körében, a Dunától keletre eső régiók ugyanakkor arányaiban kevesüket vonzzák.

A német látogatók kereslete csökkenő tendenciát mutatott az elmúlt fél évtizedben: a hazánkba tett utazásai száma 5,5, az itt töltött napoké 17, a forintban számított költségük pedig – fizetőeszközünk euróhoz viszonyított leértékelődése ellenére – 16%-kal alacsonyabb volt 2015-ben, mint 2010-ben.

Németország részaránya a vendégforgalmunkban számottevően mérséklődött az elmúlt öt évben – az eltöltött napokat, valamint a kiadásokat tekintve 20-ról 13%-ra –, annak is betudhatóan, hogy a turizmus összteljesítménye ez idő alatt dinamikusan nőtt.

Magyarok 2015-ben 901 ezer alkalommal **utaztak Németországba**, ahol 6,3 millió napot töltöttek el. A Destatis adatai szerint németországi kereskedelmi szálláshelyeken 267 ezer alkalommal szálltak meg magyarok 2015-ben, ahol 707 ezer vendégéjszakát töltöttek el. Az érkezések számát tekintve München, a vendégéjszakákat tekintve Berlin a magyarok legkedveltebb városa. A 16 szövetségi tartomány közül a Magyarországhoz legközelebb található két déli tartomány, Bajorország és Baden-Württemberg fogadja a legtöbb magyar vendéget, közülük Bajorország forgalma a nagyobb.

2015-ben a **szállítási szolgáltatások** német viszonylatú cseréjében 721 millió eurós bevétel és 589 millió kiadást regisztrált a magyar statisztika, amely értékek mindkét irányban egyötödét jelentik a német relációjú szolgáltatás-külkereskedelmünknek. Bár a szállítástatistikai számokból nem derül ki, hogy az áruk és személyek helyének megváltoztatása mögött szolgáltatás-külkereskedelmi ügylet áll-e vagy sem, ettől függetlenül érdemes megvizsgálni, hogy mekkora szállítási teljesítmények valósulnak meg hazánk és Németország között.

⁶ A tipikus aktív bérmunkaügyletek esetében a külföldi megrendelő tulajdonában lévő terméket egy bérmunkaszerződés alapján Magyarországra szállítják, majd a megmunkálást követően a megrendelő rendelkezései szerint exportálják.

⁷ A passzív bérmunka esetén a megrendelő egy rezidens vállalkozás, a megmunkálás pedig külföldön történik.

A **közúti szállítási szolgáltatásokból** a szállítási szolgáltatások export-bevételeinek kétharmada, az importkiadásoknak pedig közel fele származott 2015-ben. A nemzetközi közúti áruszállításnak a szállító jármű honosága és a szállítás helyének megvalósulása szerint több változata különíthető el. Nemcsak hazánkban, hanem Európa-szerte a legnagyobb volumenű a nemzetközi szállítások azon fajtája jelenti, amikor az adott országban bejegyzett jármű egy másik országba szállít egy exporttételt, vagy onnan hazaszállít valamilyen importárut. Az előzőeknél kisebb forgalmat jelent a keresztfuvarozás,⁸ a kabotázs⁹ pedig a nemzetközi szállítás legkisebb volumenű típusa.

A Magyarország területét nem érintő, de Németország területén legalább részben megvalósuló szállításokat illetően nagyobb növekedés alakult ki 2010-hez képest, mint az export- és importszállításokra. Ez összefüggésben állhat a német munkaerőpiac kelet-európai munkavállalók számára megvalósult 2011. május 1-jei megnyitásával. Az országok közül Németország részesedése a keresztfuvarozást és a kabotázst tekintve 50% körüli, lényegesen magasabb, mint az export- és az importszállításainkat illetően.

2. tábla

A közúti áruszállítási teljesítmények alakulása, 2015

Megnevezés	Németország		Teljes forgalom	
	érték, millió áru-tonna-kilométer	index, 2010=100,0	érték, millió áru-tonna-kilométer	index, 2010=100,0
Exportszállítások	2 273	113,9	7 728	105,8
Importszállítások	2 355	109,2	7 360	113,5
Keresztfuvarozás	5 918	158,0	11 955	146,0
Kabotázs	503	283,2	953	226,7

Forrás: az Eurostat adatbázisa.

A Németország és Magyarország közötti árucseréje legnagyobb részben közúti szállítás révén valósul meg.¹⁰ 2015-ben behozatalunkban a közúti szállítás részaránya mind a forgalom értékét, mind a tömegét illetően meghaladta a 90%-ot. Exportban a részesedése alacsonyabb (értékben 83, tömegben pedig 68%), miután a vasúti szállítás a forgalom ezen irányában nagyobb jelentőségű, mint az importban.

A kelet-közép-európai országokra azonos sorrend adódik a külkereskedelmi termékforgalmat, valamint a közúti export- és importszállítások együttes teljesítményét illetően. A Németországgal legnagyobb külkereskedelmet realizáló Lengyelország szállítási teljesítménye 30,6 milliárd áru-tonna-kilométer volt 2015-ben, Csehországé 10,3 milliárd, Magyarországé 4,6 milliárd, Szlovákiáé 4,0 milliárd, Romániáé pedig 3,1 milliárd áru-tonna-kilométer. A lengyel területet nem, Németországot viszont érintő szállítások esetében is dominánsak a lengyel fuvarozók: a 6,4 milliárd áru-tonna-kilométeres kabotázsteljesítmény 2,9-szerese a négy másik ország összesített forgalmának, míg a 24,6 milliárdos keresztfuvarozás ötödével több, mint a fent említett országok együttes teljesítménye.

A közúti szállítást követően a második legnagyobb összegű exportbevétel és importkiadás a **légi szállítási szolgáltatások** nyújtásából, illetve igénybevételéből keletkezett. 2015-ben a **Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérre** 738 ezer utas érkezett Németországból, a magyar főváros légitársaságjáról pedig 761 ezer utas szállt fel valamelyik német légitársaság irányába. Ugyanebben az évben lényegében minden hetedik légi utas Németországból érkezett Budapestre, vagy németországi célállomással hagyta el hazánk legnagyobb repülőterét. Az utasok száma az utóbbi két

évben nőtt, amelynek ellenére a 2015. évi forgalom még mindig kevesebb volt, mint a 2012. évi. Az egyesült királyságbeli repülőterekkel ugyanakkor évek óta nő az utasszám, amely révén 2014 óta már nem a német, hanem a brit relációban valósul meg a legnagyobb utasforgalom. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér legfontosabb németországi célállomásait, valamint indító légitársaságait a 3. tábla tartalmazza. Frankfurt am Main légitársaságát az Eurostat adatai szerint – a londoni Heathrow, valamint a párizsi Charles de Gaulle repülőtereket követően – a harmadik legforgalmasabb volt 2015-ben, egymaga közel háromtizedét bonyolította le német relációjú utasforgalmunknak. (Sztintén az Eurostat adatai szerint a német légitársaságok 2015-ben 461 ezer kereskedelmi járatot vettek igénybe, a légi utasok száma pedig 60,9 millió fő volt.)

3. tábla

A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér legfontosabb németországi partner-légitársaságai, 2015

A légitársaság neve	Érkező utasok száma, ezer fő	Index, 2010 = 100,0	Induló utasok száma, ezer fő	Index, 2010 = 100,0
Frankfurt am Main	205,8	98,6	215,4	99,4
München	160,1	138,5	163,2	135,1
Berlin, Tegel	70,8	176,1	74,6	189,0
Stuttgart	64,9	100,2	63,4	99,7
Düsseldorf	54,2	119,8	57,7	122,5
Dortmund	49,9	201,4	52,0	212,5
Berlin, Schönefeld	44,6	112,8	45,6	113,9
Köln	35,8	75,2	35,2	73,1
Hamburg	31,2	73,3	31,5	73,2
Frankfurt, Hahn	20,4	305,8	21,2	301,7
Németország	738,0	111,8	760,9	112,4

2015-ben 14 000 **járat** közlekedett a budapesti repülőtér és Németország között, 94%-uk menetrend szerinti járat volt. A nem menetrend szerinti járatokat kisgépek jelentik, amelyek 2015-ben átlagosan 10 férőhellyel rendelkeztek. A menetrend szerinti járatokkal kapcsolatban az figyelhető meg, hogy a légitársaságok egyre nagyobb gépeket használnak, 2015-ben a német viszonylatban egy repülőgépben átlagosan 148 ülőhely volt, 34%-kal több, mint 2010-ben. A gépek növekedése ráadásul a kapacitáskihasználtság javulásával járt együtt, 2015-ben az ülőhelyek 76%-án utaztak, ami az öt évvel korábbinál 5,2 százalékponttal magasabb arány. Az előzőekből adódik, hogy az utazási igényeket a korábbinál lényegesen kevesebb járat révén is ki lehet elégíteni.

A német relációban megvalósult **légi áruszállítás** tömege 26 ezer tonna volt 2015-ben, ami a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér közreműködésével összességében szállított mennyiség mintegy négytizedét jelenti. A németországi repülőterek vonatkozásában a 2015. évi teljesítmény 1,7-szeresét jelentette a 2010. évinek, a legnagyobb forgalom a lipcsei légitársaságtól valósult meg (19 ezer tonna).

A **vasúti szállítási szolgáltatásokból** a forgalom mindkét irányban néhány tízmillió euró értékű volt a 2015. évi forgalom. A tranzitforgalom nélkül az áruszállítás teljesítménye 517 millió áru-tonna-kilométer, az utasok száma 270 ezer volt 2015-ben. Mindkét érték tizedét jelenti az összeforgalomnak, és – Ausztriát, valamint Szlovákiát követően – a harmadik legnagyobb az országok közül. Az áruszállítási teljesítménynek közel hattizede

⁸ A keresztfuvarozás esetében egy „A” országban bejegyzett gépjármű „E” (exportőr) és „I” (importőr) ország között bonyolítja le a szállítást. Jelen elemzés keretei között az „A” ország Magyarországnak felel meg, míg Németország az „E” vagy az „I” ország.

⁹ A kabotázs esetében egy „A” országban bejegyzett jármű „B” országban végez (belföldi) fuvarozást.

¹⁰ Forrás: az Eurostat külkereskedelmi-statisztikai adatbázisa.

exportunkban, mintegy negytedede importunkban realizálódott, a személyszállításban fordított volt a helyzet, mivel az utasoknak csak a 35%-a volt a Németországba utazó, míg 65%-uk hazánkba érkezett.

2015-ben a **belvízi szállítási szolgáltatások** exportbevétele és importkiadása egyaránt mindössze néhány millió euró értékű volt a német relációban. A megelőző év során 368 millió árutonna-kilométer volt az a teljesítmény, amely német felségjelű hajók révén Magyarországi belvizsein, mindegyiknél a Dunán megvalósult. Ez az ötödét jelenti az összesnek, és az országok közül – a román hajókat követően – a második legnagyobb. A német teljesítmény legnagyobb részét, 54%-át a Magyarországon átmenő forgalom jelenti, míg a kivitel részesedése 38%. Ebben a két irányban az országok közül a német felségjelű hajók forgalmi részesedése a legnagyobb, szerepük a behozatalunk lebonyolításában ugyanakkor jóval mérsékeltebb (29 millió árutonna-kilométer).

A **kikötői áruforgalmi adatok** szerint 2015-ben 515 ezer tonna volt azon áruk tömege, amelyeket magyarországi és németországi kikötők között belvízen szállítottak. A jellemzőbb itt is az export, azaz a magyarországi berakodás és németországi kirakodás volt, ami a teljes mennyiség 94%-át tette ki. A forgalom számottevően, 45%-kal csökkent 2014-hez képest, de Németország – a forgalom több mint felét adó Romániát, valamint Ausztriát követően – a harmadik legfontosabb partnerünk volt, a maga 8,6%-os forgalmi részesedésével.

Az **üzleti szolgáltatások** közül jelentős forgalmat bonyolítottunk le a számítástechnikai és információs szolgáltatásokból, amelyek 2015. évi exportja 397 millió eurót, importja 218 millió eurót tett ki. Kiadásaink 2015-ben az üzletviteli és tanácsadás és PR-szolgáltatásokat, valamint a kutatás-fejlesztési szolgáltatásokat illetően meghaladták a 400 millió eurót, bár az utóbbi szolgáltatáscsoport esetében a vásárlásaink értéke több mint harmadával csökkent 2014-hez képest.

Németország hazánk legjelentősebb befektetője¹¹

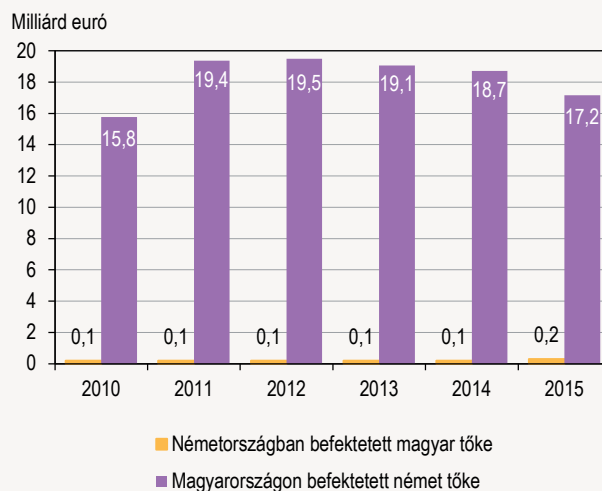
Magyarország gazdasági fejlődésében kiemelkedő szerepet játszanak a külföldi közvetlen tőkebefektetések, ezen belül is a **német tőke**. Évek óta a német gazdasági szereplők rendelkeznek a legnagyobb tőkeállománnyal hazánkban. 2010 végén a német gazdasági szereplők 15,8 milliárd eurónyi befektetéssel rendelkeztek Magyarországon. Jelentős értékű beruházások következtében a tőkeállomány 2012-re 19,5 milliárd euróra emelkedett, ami rekordmértékűnek számított. 2013 és 2015 között a tőke nagysága fokozatosan mérséklődött. Emiatt 2015 végén a német gazdasági szereplők 17,2 milliárd eurónyi közvetlen befektetéssel rendelkeztek, ez a hazánkban befektetett teljes tőkeállomány 22%-át jelentette. A közvetlenül befektetett német tőke részesedése 2012 óta mérséklődik.

A **végző befektető¹² országa** szerint a 2014. évi külfölditőke-állomány 26%-a (21,4 milliárd euró) köthető német gazdasági szereplőkhöz. Ez az arány a közvetlen befektető esetében 23%, az eltérést az okozza, hogy számos német tőkebefektetés jellemzően Hollandia vagy Ausztria közbeiktatásával valósult meg Magyarországon. A végző befektető országa szerinti bontás alapján is – az Egyesült Államokat és Izraelt megelőzve – Németország a legfőbb befektető hazánkban.

A **magyar gazdasági szereplők befektetéseiben** Németország kevésbé fontos célpontnak számít. 2010 és 2014 között a magyar rezidensek tőkeállománya 67,7 és 99,9 millió euró között ingadozott, 2015 végén viszont – jelentős tőkebefektetés következtében – 161,5 millióra emelkedett. A németországi befektetések értéke a teljes magyar tőkebefektetések 0,5%-t jelentette 2015 végén.

6. ábra

A közvetlentőke-befektetések állománya* (az év végén)

* A legalább 10%-os külföldi tulajdonrészrel vagy szavazati joggal rendelkező vállalkozások adatai alapján, amelyek nem tartalmazzák a speciális célú vállalatokat.

Forrás: Magyar Nemzeti Bank.

A német leányvállalatok jelentős tényezői a magyar gazdasági teljesítménynek

A hazánkban működő külföldi leányvállalatok körében¹³ Németország stratégiai irányító szerepe a legjelentősebb. A magyarországi vállalatok teljesítményéből a német leányvállalatok 15% feletti részesednek.

2010 végén 2613 olyan vállalkozás működött hazánkban, amelyet Németországból irányítottak. Ez a szám 2011 és 2014 között folyamatosan emelkedett, és 2014-ben 3246 ilyen cég volt hazánkban. Ez az összes hazai vállalkozás 0,5 és a külföldi leányvállalatok 18%-át jelentette 2014 végén. 2013-ban és 2014-ben a legtöbb külföldi leányvállalatot Németországból irányították, ezt megelőzően pedig – Németországot megelőzve – Ausztriából.

Az alacsony számarány ellenére viszont a német leányvállalatok erősen meghatározzák a hazai vállalatok teljesítményét. 2010 és 2014 között a német irányítású cégek folyamatosan tudták növelni az **árbevételüket** és a **termelési értéküket**, ennek eredményeként 2014-ben a hazai cégek által realizált teljes árbevétel 16 és a termelési érték 19%-át adták. (Ez az arány 2010-ben még mindkét mutatóra 14% volt.) A külföldi leányvállalatok teljes értékesítéséből és termelési értékéből nagyjából minden harmadik forint realizálódott a német leányvállalatoknál. A végző döntéshozó országa szerinti rangsor alapján 2010 óta – az Egyesült Államokat és Ausztriát megelőzve – Németország részesedik a legnagyobb arányban a külföldi leányvállalatok árbevételéből. A német leányvállalatok **árbevétel-termelő-képessége** jelentős, mivel 2010 és 2015 között egy német irányítású vállalkozás egy foglalkoztatottjára több mint kétszer annyi árbevétel jutott, mint egy hazai cég esetében, illetve 2–9%-kal több, mint egy átlagos külföldi leányvállalat esetében.

Az árbevétel és a termelési értékhez hasonlóan a – tényező költségen számolt – **hozzáadott érték** esetében is a német leányvállalatok a dominánsak, ugyanakkor a részesedésük 2010 és 2014 között nem emelke-

¹¹ Forrás: Magyar Nemzeti Bank.

¹² A vállalatcsoport tulajdonosi láncának végén lévő többségi – az adott vállalkozásban közvetve vagy közvetlenül 50% feletti szavazati joggal rendelkező – befektető, amely fölött más befektető nem gyakorol ellenőrzést, vagyis nincs további 50% feletti szavazati joggal rendelkező tulajdonosa. Forrás: Magyar Nemzeti Bank.

¹³ A TEAOR'08 szerinti B–N nemzetgazdasági ágakban, illetve az S95 ágazatban működő nem pénzügyi vállalkozások adatait tartalmazza.

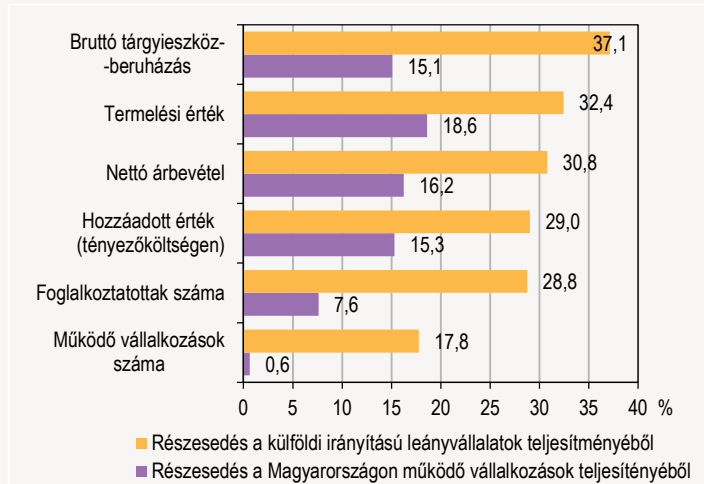
dett. 2014-ben a vállalatok összes hozzáadott értékének 15%-a keletkezett a német leányvállalatoknál. (Ez az arány a külföldi leányvállalatok körében 29% volt.) Az egy főre jutó hozzáadott érték esetében a német irányítású vállalatok mutatójának értéke kétszerese a hazai cégeket jellemzőnek, viszont gyakorlatilag megegyezik a külföldi leányvállalatokéval.

A hazai cégek **bruttó beruházásaiból** a német leányvállalatok 2010-ben 19%-kal részesedtek. Ez az arány 2011-ben és 2012-ben számottevően, 21–22%-ra emelkedett, ami elsősorban járműipari nagyberuházásoknak köszönhető. A fejlesztések befejeződése miatt 2014-re 15%-ra csökkent a német leányvállalatok súlya.

Részben az ipari fejlesztések eredményeként a német leányvállalatoknál **dolgozók száma** 2010 és 2014 között 151,4 ezerről 187,4 ezerre emelkedett. 2014-ben 1000, hazai cégnél foglalkoztatottból átlagosan 76 dolgozott német irányítású vállalkozásnál. A végső döntéshozó országa szerinti rangsor alapján – az Egyesült Államokat és Ausztriát megelőzve – Németország számít a legnagyobb foglalkoztatónak. Míg egy magyar vállalkozás 2014-ben átlagosan 4 főt foglalkoztatott, addig egy német leányvállalat átlagosan 58-at. A különbség elsősorban abból adódik, hogy a német irányítású cégek körében jóval nagyobb arányban vannak a közép- és nagyvállalatok.

7. ábra

Németországból irányított, hazánkban lévő külföldi leányvállalatok teljesítménye, * 2014

* A TEÁOR'08 szerinti B–N nemzetgazdasági ágakban, valamint az S95 ágazatban működő nem pénzügyi vállalkozások adatai alapján.

A német hallgatók elsősorban osztatlan képzésen tanulnak

A hazánkban tartózkodó német állampolgárok száma az elmúlt években folyamatosan emelkedett. 2015 végén 19,4 ezer német állampolgárságú személy – többségében férfi – tartózkodott Magyarországon, az összes hazánkban élő külföldi nyolcada.

A 2011-es népszámlálás alkalmával 186 ezren vallották magukat **német nemzetiségűnek**. Több mint kétharmaduk községekben, kisebb városokban élt a census időpontjában. Iskolai végzettségük átlag feletti volt: a felsőfokú végzettségük aránya 27, a középfokú végzettségüké 33%, szemben a kisebbségeket átlagosan jellemző 16, illetve 28%-kal.

Az itt tartózkodó **német állampolgárok** számottevő része rendelkezik hallgatói jogviszonnal a **hazai felsőoktatásban**. Míg 2010-ben 2103 fő tanult valamilyen formában felsőoktatási intézményben, 2015-ben ez a szám már 3108 fő volt, vagyis – folyamatos emelkedés mellett – közel felével növekedett a német állampolgárságú hallgatók száma. 2015-ben a németek háromnegyede egységes, osztatlan képzésben (jellemzően orvosi vagy jogi szak) vett részt, bár arányuk az elmúlt években mérséklődött. Az alapképzés (BA/BSc) keretében több mint minden ötödik német hallgató tanult 2015-ben, arányuk emelkedő tendenciát mutat.

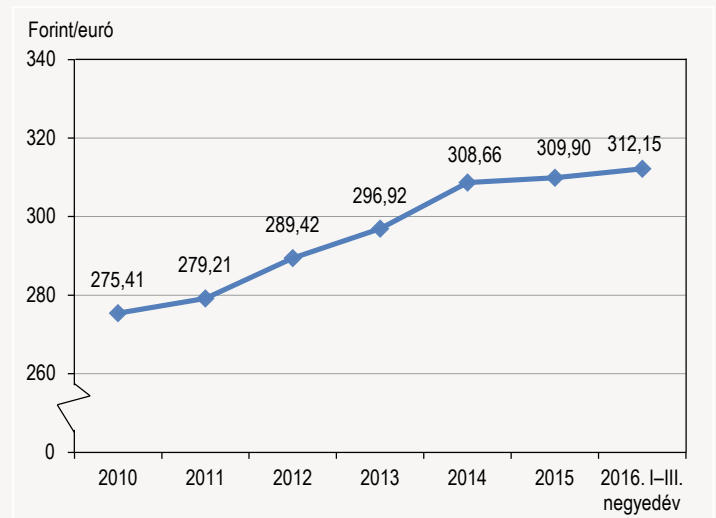
A hazánkban tartózkodó németekkel szemben a **magyarok** jóval nagyobb számban vannak jelen **Németországban**. 2015 végén 178 ezer olyan magyar élt Németországban, akinek nem volt német állampolgársága. Számuk az utóbbi három évben 66%-kal emelkedett. 60%-uk volt férfi, és több mint felük (53%) a 25-45 éves korosztályba tartozott.

Leértékelődött a forint az euróval szemben¹⁴

2010-ben még erősödött a forint az euróval szemben, azóta viszont fokozatosan gyengül. 2015-ben a forint a megelőző évhez képest 0,4, 2010-hez képest 13%-ot veszített az értékéből. A forint 2015. évi átlagárfolyama az euró bevezetése óta a leggyengébb éves átlagárfolyamszint. Ez a folyamat az eurózónába – azon belül a Németországba – irányuló exportunk versenyképességét növelte, ugyanakkor a behozatalt (pl. fogyasztási célokat szolgáló importot) drágította.¹⁵

8. ábra

Az euró árfolyama

Forrás: Magyar Nemzeti Bank.

¹⁴ Forrás: a Magyar Nemzeti Bank adatbázisa.

¹⁵ Azon exporttermékek esetében, amelyeknek jelentős az importtartalma – és ezzel összefüggésben a forgalom mindkét irányában euróban határozzák meg a termék értékét –, korlátozott a forint-árfolyam változásának a jelentősége.

Fontosabb mutatók

Magyarország	Mutató	Németország
Népesség		
9 830 (2016)	Népesség, ezer fő (január 1.)	82 162 (2016)
106 (2015)	Népsűrűség, fő/km ²	229 (2015)
1,5 (2015)	Külföldiek aránya a népesség %-ában	11,1 (2015)
1,5 (2015)	Migrációs egyenleg, ezer lakosra	14,1 (2015)
1,44 (2015)	Termékenységi ráta	1,47 (2014)
47,9 (2015)	Eltartottsági ráta	52,0 (2015)
76,0 (2014)	Születéskor várható élettartam, év	81,2 (2014)
4,5 (2014)	Csecsemőhalálozás, ezer élveszületésre	3,2 (2014)
Munkaerőpiac^{a)}		
63,9 (2015)	Foglalkoztatási arány, %	74,0 (2015)
5,7 (2015)	Részmunkaidőben dolgozók foglalkoztatási aránya, %	26,8 (2015)
6,8 (2015)	Munkanélküliségi ráta, %	4,6 (2015)
17,3 (2015)	Fiatalok munkanélküliségi rátája, %	7,2 (2015)
625,5 (2016. július)	Minimálbér, vásárlóerő-paritáson, PPS	1443,2 (2016. július)
Társadalom, életkörülmények		
7,3 (2013)	Folyó egészségügyi kiadások a GDP %-ában	11 (2013)
1719 (2013)	Egy főre jutó folyó egészségügyi kiadások, USD, vásárlóerő-paritás alapján	4819 (2013)
28,2 (2014)	A jövedelmi szegénységben élők és társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétek aránya, %	20,6 (2014)
6,1 (2013)	Élettel való elégedettség, pont	7,3 (2013)
7,1 (2013)	Munkával való elégedettség, pont	6,9 (2013)
Makrogazdaság		
9,7 (2015)	GDP volumenváltozása, 2010 = 100%	8,2 (2015)
3,1 (2015)	GDP volumenváltozása, előző év = 100%	1,7 (2015)
68 (2015)	1 főre jutó GDP, PPS, EU-28 átlaga = 100%	124 (2015)
0,7 (2015)	GDP értéke, euróban számolva, az EU-28 %-ában	20,6 (2015)
47,7 (2015)	Háztartások fogyasztási kiadásai, a GDP %-ában	52,1 (2015)
9,6 (2015)	Háztartások bruttó megtakarítási rátája a GDP %-ában	17,0 (2015)
21,7 (2015)	Bruttó állóeszköz-felhalmozás, a GDP %-ában	19,9 (2015)
90,7 (2015)	Export, a GDP %-ában	46,8 (2015)
81,8 (2015)	Import, a GDP %-ában	39,2 (2015)
8,9 (2015)	Külkereskedelmi egyenleg, a GDP %-ában	7,6 (2015)
309,9 (2015)	Árfolyam, nemzeti valuta/EUR	–
74,7 (2015 vége)	Államadósság, a GDP %-ában	71,2 (2015 vége)
–1,6 (2015)	Kormányzati szektor egyenlege, a GDP %-ában	0,7 (2015)

Fontosabb mutatók (folytatás)

Magyarország	Mutató	Németország
Ágazatok		
4,1 (2015)	Mezőgazdaság hozzáadott értéke, a bruttó hozzáadott érték %-ában	0,6 (2015)
27,8 (2015)	Ipar hozzáadott értéke, a bruttó hozzáadott érték %-ában	25,9 (2015)
1,0 (2015)	Ipar hozzáadott értéke, az EU-28 %-ában	27,9 (2015)
21,4 (2015)	Ipar volumenváltozása, 2010 = 100% ^{b)}	8,8 (2015)
7,1 (2015)	Ipar volumenváltozása, előző év = 100% ^{b)}	0,8 (2015)
4,1 (2015)	Építőipar hozzáadott értéke, a bruttó hozzáadott érték %-ában	4,6 (2015)
9,0 (2015)	Építőipar volumenváltozása, 2010 = 100% ^{b)}	6,0 (2015)
3,0 (2015)	Építőipar volumenváltozása, előző év = 100% ^{b)}	-2,2 (2015)
64,0 (2015)	Szolgáltatások hozzáadott értéke, a bruttó hozzáadott érték %-ában	68,9 (2015)
27 (2015)	Szélessávú vezetékes internet-előfizetések száma, száz lakosra	37 (2015)
119 (2015)	Mobiltelefon-előfizetések száma, száz lakosra	117 (2015)
1,4 (2015)	K+F-kiadások a GDP %-ában	2,9 (2015)
Környezet		
9,5 (2014)	Megújuló aránya a teljes energiafogyasztásból, %	13,8 (2014)

a) A 15–64 éves népességen belül.

b) Munkanaphatással kiigazított adatok.

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu